

Leden Commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
t.a.v. mevrouw mr. W.A.J.M. van Dooren, plv. griffier
Postbus 20017
2500 EA DEN HAAG

Datum	07-03-2019	Betreft	commentaar AOb
Briefnr.	594659 ESL/HP	Onderwerp	Wet arbeidsmarkt in balans (WAB)
Inlichtingen	06 52304334		

Geachte leden van de Commissie,

Op 12 maart a.s. vindt er een deskundigenbijeenkomst plaats aangaande de Wet Arbeidsmarkt in Balans (WAB), met daaropvolgend op 19 maart a.s. een voorbereidend onderzoek. De Algemene Onderwijsbond (AOb) maakt zich zorgen over de uitzonderingsbepaling in de WAB die de invallers in het primair onderwijs aangaat. Wij zouden graag zien dat deze uitzonderingsbepaling in de WAB geschrapt wordt, zodat sociale partners – rekening houdend met de onderwijsarbeidsmarkt – hierover passende afspraken kunnen maken in de cao. Hieronder zullen wij kort motiveren waarom deze uitzonderingsbepaling onnodig en onwenselijk is.

Waarom niet bij cao?

In het wetsvoorstel is in boek 7 BW artikel 668a een nieuw lid 15 toegevoegd. Dit lid bepaalt dat *art. 7:668a niet van toepassing is op een arbeidsovereenkomst met een werknemer in het primair onderwijs indien die arbeidsovereenkomst is aangegaan in verband met vervanging wegens ziekte van een werknemer die een onderwijsgevende of onderwijsondersteunende functie met lesgebonden of behandeltaken bekleedt.*

Concreet betekent dit dat in het onderwijs een onbeperkt aantal flexibele contracten voor vervangers bij ziekte gaat gelden. De waarborgen uit de ketenbepaling tegen misbruik worden volledig uitgeschakeld.

De Algemene Onderwijsbond heeft steeds aangegeven dat het onbegrijpelijk is dat voor één sector (het primair onderwijs) een bepaling in de wet wordt opgenomen die bepaalde groepen werknemers volledig uitsluit van de ketenbepaling. Dit heeft verregaande gevolgen. Hier is in de deskundigenhoorzitting over de WAB in de Tweede Kamer ook door anderen op gewezen.¹ Zelfs de Raad van State heeft vraagtekens gezet. Het Burgerlijk Wetboek leent zich niet voor het snel inspringen op wijzigingen in de arbeidsmarkt, de cao wel. Met deze bepaling in de wet staan werknemers in het onderwijs in de onderhandelingen al 1-0 achter. Werkgevers

¹ Kamerstuk 35074 Vaste Commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Verslag van een rondetafelgesprek op 3 december 2018.

zullen niet bereid zijn beperkingen vast te leggen in de cao als de wet een onbeperkt aantal contracten mogelijk maakt.

Spanning met de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (WNRA)

In de WNRA wordt geregeld dat het normale cao-recht voor werknemers bij overheid en openbaar onderwijs gaat gelden. In het bijzonder onderwijs golden al cao's. Achtereenvolgende kabinetten hebben betoogd dat de wetgever zich dan zeer terughoudend moet opstellen en zich niet moet mengen in de cao-onderhandelingen in de overheids- en onderwijssectoren. Het is dan ook onbegrijpelijk dat op hetzelfde moment dat de WNRA in werking zal treden, de minister van Sociale Zaken via de WAB rechtstreeks ingrijpt in de arbeidsvoorwaarden van leraren en onderwijsondersteuners in het primair onderwijs.

Arbeidsmarkt en lerarentekort

Wie zijn de vervangers die onder deze bepaling vallen? Dit zijn volledig bevoegde leraren en ondersteuners met lesgebonden- en behandeltaken. Invaller is geen aparte functie. Leraren die het primair onderwijs de laatste jaren hebben verlaten, laten ons weten dat naast salaris en werkdruk de grote hoeveelheid flexcontracten tot hun vertrek heeft geleid.² Met deze uitzonderingsbepaling wordt het nog onaantrekkelijker om als invaller in het onderwijs te werken, omdat de werkgever invallers gemakkelijk tijdelijk contract op tijdelijk contract kan geven.

Maatwerk

Na de introductie van de WWZ hebben sociale partners in het primair onderwijs geworsteld met de ketenbepaling en de vervanging bij ziekte. Dit is opgelost door als sociale partners in de cao afspraken te maken. De WWZ heeft er ook toe geleid dat schoolbesturen meer zijn gaan nadenken over personeelsbeleid, gezamenlijke vervangingspools en over extra formatie voor vervanging. Inmiddels zijn er dus afspraken gemaakt in de cao-PO. Gedurende een lange periode van 36 maanden kan gebruik worden gemaakt van tijdelijke contracten bij ziektevervanging. Er is expliciet verzocht om dit ook vast te leggen in een ministeriële regeling (ex artikel 7:668a lid 8). De minister heeft wel een regeling gemaakt, maar de periode van 36 maanden niet opgenomen in de ministeriële regeling. In zijn antwoord heeft de minister aangegeven dat sociale partners de begrenzing van 36 maanden kunnen regelen in de cao. Door art. 668a, lid 15 doorbreekt de minister echter volledig het evenwicht in de afspraken van cao-partners.

Uit balans

Door art 1668a lid 15 brengt de minister onevenwichtigheid aan. Werkgevers krijgen namelijk het recht om onbeperkt tijdelijke contracten te sluiten in het kader van ziektevervanging. De wens bij werkgevers om dit in de cao te beperken zal gering zijn. Op dit moment is de arbeidsmarktpositie van leraren sterker dan vijf jaar geleden, maar voor wetgeving moet gekeken worden naar de langere termijn. De vraag is of het terecht is dat de werkgever alle vrijheid heeft om leraren en onderwijsassistenten jaren achter elkaar tijdelijke contracten te kunnen geven onder de noemer ziektevervanging?

Strijd met internationaal recht o.a. Richtlijn 199/70

In de Memorie van Toelichting wordt verwezen naar objectieve redenen waarom een onbeperkt aantal contracten mogelijk zou zijn. Wij zetten hier grote vraagtekens bij. De genoemde objectieve redenen staan naar onze mening niet in de weg aan misbruik. Wij denken dat artikel 7:668a lid 15 niet voldoet aan de waarborgen tegen misbruik die de richtlijn en de raamovereenkomst clausule 5 vereisen. Uit jurisprudentie blijkt in ieder geval dat ook onderwijs valt onder de richtlijn.

² Dit blijkt onder andere uit de reacties vanuit het AOb-steunpunt flexwerk (2015)

Wij zijn op de hoogte van de beperkte bevoegdheid van u als Eerste Kamer om nog iets te wijzigen in een wetsvoorstel. Deze bepaling is echter niet-passend, perkt de vrijheid van sociale partners onnodig in en past slecht binnen een fluctuerende onderwijsarbeidsmarkt. Wij vragen u dan ook de Minister te vragen middels een novelle een aanpassing te doen.

Wij zijn altijd bereid een nadere toelichting te geven.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Liesbeth Verheggen', with a long horizontal stroke extending to the right.

Liesbeth Verheggen
Voorzitter Algemene Onderwijsbond